

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XXIII. De ornatu mulierem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

naturam præcepti Ecclesiastici. Inſto etſi jejunia Regulæ non ſint immediata materia voti, ſunt tamen mediata, quatenus immediata materia voti obedientiæ eſt Regula continens præcepta, ergo ſi hæc mediata obligatio voti ceſſet in Religioſis ſexagenarijs, ceſſabit etiam in caſu noſtro, licet jejunium ſit materia immediata voti.

Reſpondeo omninò ſuadendum eſſe opinionem Laymanni, non tamen video improbabilitatem ſententiæ Sanchetii, quod Laym. neget votum jejunandi quoad perſonas inſtar præcepti Eccleſiaſtici ſtrin-

gere ducto argumento à Juvenibus Ordinis S. Franciſci, quorum votum ſpectando perſonas non obligat inſtar Eccleſiaſtici, ſed duntaxat quoad formam, & modum jejunandi, non convincit improbabilitatem ſententiæ Sanchez, ſiquidem tam Baſſæus quàm Sporer ambo Ordinis S. Franciſci probabiliter eximunt ſuos ſexagenarios, proinde interpretantur obligationem ſuorum ſenium inſtar præcepti Eccleſiaſtici non ſolùm quoad modum jejunandi ſed etiam quoad perſonas.

* * *

§. XXIII.

De ornatu Mulierum.

180. **Q**uæres, an fœmina peccet mortaliter peccato ſcandali in cauſa, dum cultu externo ornata ſe exhibet videndam ſciens alios tali ornatu ad amores illicitos commoveri. Nomine ornatûs intelligo cum Tamb. *lib. 7. decal. cap. 8. §. 8. num. 1.* Leſſ. *lib. 4. cap. 4. dub. 14. num. 105.* omnem cultum muliebrem, ut pigmenta, comam appoſititiam, intortos capillos, pectoris nuditatem, ornamenta aurea, gemmata, novas veſtium formas, præfertim ſi his utantur præter conſuetudinem, aut ſupra ſtatum.

Reſpondeo primò certum eſſe ijs licitum eſſe ornatum pro ſtatûs conditione hoc enim laudabile, Leſſ. *num. 107.* Reſpondeo ſecundò etiam certum eſſe

maritalis, vel aspirantibus ad matrimonium licere ſe ornare pro decentia ſtatûs, ut viris placeant ſuis, aut ut virorum aſpectibus arrideant ad commodas nuptias conſequendas, Leſſ. *num. 108.* ex S. Th. 2. 2. *quæſt. 169. art. 2. ad 4.* dicente: *mulieres licitè poſſe ſe ornare, ut conſervent decentiam ſui ſtatûs, vel etiam aliquid ſuperaddere, ut placeant viris*: ubi S. Th. permittit ornatû etiam ob ſolam pulchritudinem. Ratio eſt, quod natura dederit fœminis pulchritudinem in fomentum conjugalis amoris, ergo juxta ſuum ſtatum poſſunt illam deſiderare, & procurare etiam arte ſecluſo exceſſu, ut viris placeant, aut commodos nanciſcantur, finis enim hic eſt honeſtus.

R 3

Re-

Respondeo tertio videri pariter certum praefatas mulieres se ornantes tam nuptas, quam innuptas praecise, ut habeantur pro pulchris, & ut laudentur peccare, quia finis est vana gloria, & iactantia, non tamen mortaliter, quia non est gravis deordinatio, Less. *num.* 109, & S. Th. *in Corp.*

181. Resp. quartò excessum in ejusmodi ornatu ex se non esse mortalem tradit Less. *num.* 110. Laym. citandus *num.* 11, ex S. Th. qui in corpore reducit eum ad quandam levitatem, & vanitatem venialem: ad quartum autem ad superflua, & curiosa, quia excessus in appetitu, ac usu rei non male per se, est ex se culpa solum levis, uti patet in excessu cibi, aut potus &c. qui tantum est mortalis ratione gravis damni, ergo etiam per se non est mortalis excessus in exornando corpore, sed venialis ob levem inordinationem. Unde S. Th. *ad 2. & in Corp.* fucatas feminas non damnat peccati mortalis, nisi solam fucationem ex fine provocandi ad lasciviam, aut in contemptum DEI, hoc autem communiter non fit, sed solum sicut appareant pulchrae, imò ab omni culpa liberat S. Th. fucum, qui fit ad tegendam maculam.

Respondeo quintò feminas esse reas lethalis noxae tali ornatu utentes, quo sciunt alios irritari ad illicitam concupiscentiam, si in eo ornatu solum finem vanum sibi praefigant, secus si spectent patriam morem, ita Haunold *lib.* 4. *Theolog. Scholast. tract.* 2. *contr.* 8. *num.* 609, quia quisque sub gravi obligatione tenetur impedire peccatum mortale proximi, dum potest absque notabili damno, atque feminae possunt sine notabili damno im-

pedire non se ornando ex fine merè vano, è contra si id faciant ex fine honesto e.g. ex more patriae, cum difficile sit illis incedere praeter, aut contra patriam morem, cum difficile sit illis incedere praeter, aut contra patriam morem, non peccant mortaliter.

Hinc rectè scribit cit. Less. *num.* 113, certum esse mulierem non teneri se domi continere ex eo, quod multi ex ejus aspectu provocandi putentur ad prava desideria, quia id esset nimis difficile, ac plenum scrupulis; ornatus enim non est scandalosus ideo, quod multi credentur occasione illius lapsuri, alioquin etiam naturalis pulchritudo esset scandalosa cum haec magis, quam artefacta allicere soleat, ergo non est obligatio saltem mortalis talem ornatum deponendi, aliàs esset naturalis pulchritudo sub reatu tali occultanda, sicut qui à multis odio habetur non tenetur vitare publicum, ne det occasionem odii: ratio est quod ornatus remore solum provoet ad inhonestam, unde si qui inde scandalizantur, scandalum hoc non est datum, sed acceptum, seu proveniens ex malitia. Eandem doctrinam sustinet Laym. *lib.* 2. *tract.* 3. c. 13. *num.* 10. Pal. *tom.* 1. *tract.* 6. *Dis.* 6. *pag.* 7. *num.* 1. Sanch. *lib.* 1. *Decal.* *cap.* 6. *num.* 17.

Respondeo sextò feminam conscientiam, quod certus adoleseens, aut vir ex sui aspectu, & ornatu sit graviter scandalizandus, mortaliter peccat si nullam necessitate, aut utilitate sed mera vanitate, ducta se ei conspiciendum offert. Ratio est data in responso quinto, & in hoc convenire omnes debere merito sentit Pal. *num.* 4. qui *num.* 7, ab omni peccato

excu-

excusat factum Judith se exornantis, & sic DEUM orantis. Judith. c. 9. *Capiatur laqueo oculorum suorum in me*: finis enim non erat excitatio ad libidinem, sed ut provocaretur ad amorem, & familiaritatem honestam, uti explicat Glossa. Post hæc scripta incidi in virum è Societate Jesu doctissimum Honoratum Fabri, qui in suo *Apologetico Doctrinae moralis, ejusdem societatis*, variorum authorum opuscula confutat; & quidem inter cætera Anonymum adversus Anonymi opusculum, in quo 53. oppositionum contra Jesuitarum Theologiam moralem capita refellit, & quidam ad cap. 42. in quo Anonymus asserit Jesuitas docere, quod mulier se ornans ad satisfaciendum innato ad vanitatem propositio, nullo modo, aut venialiter solum peccet. Etsi non ignara malum effectum in animis, & Corporibus intuentium inde produci. Ubi Faber varias insinuat quaestiones, quæ circa ornatum mulierum moveri possunt, iis tamen neglectis, duntaxat format sequentem, eamque eruditè per longum examinat.

An femina, aut virgo certò sciens fore, ut quis accipiat peccandi occasionem, si prodeat accuratius ornata, aut se se videndam præbeat nullo alio consilio, quàm ut scita appareat, & placeat, peccet mortaliter. Hæc quaestio etsi videatur soluta partim num. 180. partim sequenti, non tamen inutile erit diversa Doctorum placita, ipsùmque etiam judicium nominati authoris audire consentis non esse difficiliorem controversiam in Theologia morali, quam de scandalo, eò quod valdè sit difficile conciliare rei domesticæ curam cum charitate erga proxi-

mi salutem, paucique reperiantur Theologi in hac materia sibi constantes, prout facile potest colligi ex hucusque disputatis de hac materia a num. 175. studeamus ergo singulos authores. Ad hanc quaestionem, quos revocat ad quatuor sententias, quas hic in compendium redactas produco.

Prima sententia, negat, quia charitas vetans præberi occasionem proximo peccandi vetat solum actiones malas, vel speciem mali præferentes, secùs bonas, vel indifferentes, Sanch. *lib. 1. Decal. cap. 6. num. 17.* cum pluribus aliis, quia aliàs innumeris scrupulis exponerentur feminae.

Temperat hanc sententiam Valent. *10. 3. D. 3. quaest. 18. pag. 4.* quod procedat respectu aburentium occasione feminae ex malitia, ex propensione ad malum, consuetudine peccandi, secùs respectu ultrò non captantium occasionem, sed ex infirmitate, seu quasi inviti ab occasione capiantur.

Addunt aliqui eam teneri sub mortali omittente sacrum, ut infirmitati in voluntariæ hominis talis consulat, quod Sanchez admittit solum, si datâ operâ se susteret conscia lapsus futuri secùs utentem suâ libertate.

Secunda negat teneri abstinere ab actionibus præceptis in publico peragentis e. g. ab aditu publico templi ad audiendam missam præceptam, at ab actionibus non præceptis e. g. à missâ die feriali obligant abstinere, Pal. *num. 4.* Vasq. *in opuse de Scandalo q. 43. art. 8. dub. 1. à num. 4.* tradens primam partem, secundam verò *dub. 2. num. 21. 22. & 27. &c.* secundam partem aliqui limi-

limitant nam Hurtad. hanc obligationem extendit ad aliquod tempus, Valent. aliquoties, Soarez de Charit. D. 10. S. 3. putat raro.

Tertia opinio secundam loquentē de peccantibus ex malitia amplectitur duntaxat in casibus, in quibus subest causa rationabilis, & honesta sese ornandi, aut obeundi ea loca, quò scandalizandum venire novit, cit. Sanch. & cap. 7. n. 15. peccati mortalis damnans præbentem occasionem peccandi jam aliàs parato ad peccandum, nisi habeat causam justam id agendi. Hinc aliqui liberant à peccato foeminam se splendidiùs ornantem, ut viro placeat, esto prævideat aliquem lapsurum.

Quarta opinio foeminam damnat mortiferae culpæ, quando se offert citra necessitatem, aut utilitatem alicui, aut aliquibus, quorum scit pravos affectus, sed ut suæ præcisè satisfaciatur voluptati, minimè autem si agit id ex necessaria, aut causa utili, ut si vicinos adeat, ne nimis inurbana videatur.

183. Nunc audiamus censuram Honorati Fabri super præfatis sententiis tam diversè respondentibus ad questionem in praxi difficillimam. Ille ergo cit. c. 42. vers. Scio quartum circa finem. & vers. Sequenti ita statuit, & quidem verbis ejus formalibus Judicium referam. Ergo quartam opinionem minimè accuso, nedum damno: imò Casuistis, & Confessariis perspectum esse velim, ut & illam Christi comminationem Matth. 5. quæ is Regno Cælorum excluditur, qui doctrinam perfectioni Evangelicæ

contrariam docuerit: malum enim maximè timeri debet, ex promiscuis sexibus utriusque congressibus, in quibus tam lubrica, præceptisque via est, ut lapsus creberrimi succedant.

Tres priores opiniones (pergit Faber) damnare non ausim, nec suo muneri confessarium defuisse dicam, qui ea sedulo observavit, quæ in prædictis opinionibus caventur, & ad eam normam foeminas instituat, & regat. An non Christianum institutum est non modo actiones malas mulieris damnare, sed eas prohibere, quæ vel minimam mali suspicionem habere possunt ad eam, à quo amatur, cujusmodi sunt missæ Epistolæ, furtivæ conditiones, clandestina congressuncula, munuscula, & alia benevolentia significationes? cuncta hæc prohibet prima opinio, jubetquæ confessariis, ut absolutionem foeminis recusent, ab eâ solutiore consuetudine non abstinentibus. An non recta disciplina, absolutionem negare mulieri, quæ cum sciat, peccare proximum ex infirmitate in mutua conversatione, ab eâ tamen non abstinet, licet ad eam nullo præcepto obligatur? Hoc ipsum præscribit secunda. An non sancta lex, negare absolutionem mulieri, quæ cognita prævâ hominis voluntate sine ulla necessitate ejus oculis, se spectandam præbet, id mandat Sanch. c. 6. n. 17. An non optimum

rimum consilium est negare absolutionem mulieri, que in conspectu virorum sinum aperit, & papillas nudat, praesertim cum sciat malos inde effectus sequi? Atque illud Emanuelis Sa, praeceptum est verb. ornatus. Tu vide sis Less. lib. 4. cap. 4. dub. 14. qui rem hanc doctè, & pie pertractat. Hucusque censura viri à litteris notissimi, qui praecepto Patris Sa aperte perstringit foeminas incedentes feminudo pectore, quasi hoc venale proflaret. Ex hac censura colligitur, quod sex mea Responsa data ad quaestionem quartam, concordent cum Fabri doctrina.

184. Unicum addo circa secundam opinionem, qua etiam in actionibus non praecipis ad scandalum vitandum non obligat ad omissionem per longum tempus, sed ad aliquod, aut aliquoties, aut semel ac iterum, Less. num. 113. nunquam autem obligari foeminam ad omissionem praecipiti positivi Ecclesiastici propter scandalum passivum etiam ex infirmitate, vel ignorantia, ita Vasq. cit. art. 8. dub. 1. Becam, nunquam enim necessaria necessitate salutis debent omitti, ut vitetur scandalum, sic autem sunt necessaria praecipita etiam positiva de missa, jejunio &c. Verum Vasq. pro argumento id assumit quod probandum erat, nempe observantiam praecipiti positivi esse necessariam ad salutem in tali casu: hoc enim negatur, dum durat periculum scandali, passivi ex alterius infirmitate, vel ignorantia,

nam obligatio vitandi scandalum est de jure naturali, cui adversaretur praecipitum missae, aut jejunium, si tunc deberet impleri, quod dici non potest, idque ostenditur primò exemplo praecipiti Divini de integritate confessionis, quod obligat foeminam ad omissionem peccati, ex cuius confessione scit confessarium ex infirmitate, vel ignorantia scandalizandum, dum alteri non potest confiteri, sicut communiter docetur. Item uxor ex recepta doctrinae deobligatur à jejunio praecipito, si exinde maritus ex infirmitate, vel ignorantia arriperet occasionem gravis dissidij, ita Laym. num. 10. quia in concursu duorum praecipitorum impossibilitatem fortius praevalet, est autem fortius naturale de vitanda spiritali ruina proximi, quam positivum de integre confitendo, aut jejunando: subdit raro accidere, ut cogatur die festo sacrum omittere, debet tamen si propter circumstantias brevi mutandas, intelligit infirmum adolescentem lapsurum, uti & ille ad breve tempus die festo debet se continere domi, qui intelligit ex aspectu sui inimicum grave scandalum passivum ex ignorantia, vel infirmitate. Hac sententia mihi non displicet.

Verum cum tam affirmans quam negans opinio ad quaestionem, an praecipitorum impletio sit omittenda ad vitandum scandalum, sit communis, ac celebris in gratiam utriusque proponam argumenta, quibus nituntur meumque sensum adjiciam.

* * *